

تاریخ یا سرزمین

فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ

پس بندگان مرا بشارت ده؛ آن بندگان که سخن را می‌شنوند

و به نیکوترین آن عمل می‌کنند

(آیات ۱۷ و ۱۸ سوره زمر)

هر جامعه‌ای حیاتی دارد که از گذشته شروع شده، از دوره حال عبور می‌کند و رو به آینده دارد. در این فرایند پیوسته و مستمر، مناسبات اجتماعی - فرهنگی به تدریج شکل می‌گیرند، قوام می‌یابند و در جریان نقد و دوباره‌نگری و بازسازی مدام، رفته رفته تبدیل به عادات و آداب و سنت‌ها می‌شوند. بدون آشنایی با این فرایند، گاهی افراد جامعه این پویایی را فراموش می‌کنند و با مجرد کردن عادات فرهنگی، امکان نقد آن‌ها را کاهش می‌دهند و حتی ممکن است با تعصب نسبت به آن‌ها، تاریخ شکل‌گیری آن‌ها را نادیده بگیرند. برای جلوگیری از چنین دل‌بستگی به عادات، و ساکن و قطعی کردن فرهنگ، تاریخ به کمک می‌آید.

به گفته دایانا راویچ^۱ (۲۰۱۲)، ریاضی‌دان‌ها و تاریخ‌دان‌ها در یک ویژگی مشترک‌اند و آن، متکی بودن بر شواهد و مستندات است. به گفته وی، هیچ یک از این دو گروه، بدون شواهد و مستندات حرفی نمی‌زنند و ادعایی نمی‌کنند. بدین سبب، ثبت و ضبط چگونگی وقوع هر پدیده‌ای، به همگان و آیندگان کمک می‌کند تا با واقع‌بینی و انصاف بیشتری به فرایند ایجاد و شأن نزول هر واقعه‌ای توجه کنند و در عالم تجرید، پدیده‌ها را منقطع از شرایط وقوعشان در نظر نگیرند.

این موضوع، به خصوص در زمان ایجاد تغییرات در هر زمینه‌ای بیشتر اهمیت پیدا می‌کند، زیرا افراد به آن چه که بوده عادت کرده‌اند. به‌طور مثال، مطالعه تاریخ تغییرات عمده در برنامه‌های درسی ریاضی در دنیا نشان می‌دهد که در حالی که متخصصان این رشته از جنبه‌های گوناگون به نقد و بررسی این تغییرات پرداخته‌اند، اما بعضی اوقات، بیشترین علت مقاومت عمومی در برابر تغییرات ناگهانی و سریع همین است. اما اگر متخصصان و مجریان برنامه درسی یعنی معلمان مطمئن شوند که تغییرات انجام شده؛ مبتنی بر شواهد علمی، ضرورت‌های اجتماعی و مستندات تجربی است، علاقه‌مند به مطالعه و شناخت دلایل تغییر می‌شوند و با بررسی استنادات، به تغییرات اصولی لبخند می‌زنند و همین‌ها، برای پذیرش تغییرات توسط عموم مردم، شروع به فرهنگ‌سازی می‌کنند. البته این مهم انجام نمی‌شود مگر این که امکان مراجعه به ثبت و ضبط‌های تاریخی و نقد و بررسی آن‌ها وجود داشته باشد. بدین سبب، با عنایت به تشویق سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی و درخواست مسئولان محترم دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی، از معلمان و برنامه‌ریزان عزیز دعوت کرده‌ایم تا از طریق طرح دیدگاه‌هایشان نسبت به تغییرات انجام شده، فرصتی طلایی برای برنامه‌ریزان محترم ایجاد کنند تا برای انجام تغییرات، از نظرات متخصصان، مجریان و به‌طور کلی، تمام نفع‌بران بهره‌مند شوند.

در راستای انجام این رسالت و تحقق این هدف، مجله رشد آموزش ریاضی از سال‌ها قبل، پذیرای نظرات موافق و مخالف و همچنین، نقد و بررسی‌های پژوهشگران بوده و همیشه، امکان پاسخگویی را برای نقدشدگان - چه حقیقی و چه حقوقی - در همان شماره یا شماره بعدی خود به‌وجود آورده است. علاوه بر این، به‌طور خاص نیز ستونی به نام «دیدگاه» وجود دارد تا از طریق آن، کسانی که به نوعی جزو نفع‌بران هر تغییری در رابطه با آموزش ریاضی به‌طور عام و برنامه درسی ریاضی به‌طور خاص هستند، فرصت ارائه نقد و نظر خود را داشته باشند. طبیعی است که مسئولیت دیدگاه‌ها به‌عهده نویسندگان آن‌هاست و حق پاسخ به آن‌ها برای مخاطبان آن نقدها محفوظ است.

امید است که با ایجاد فضایی علمی، بتوان فرصت مناسبی برای بهبود برنامه‌های درسی ریاضی در ایران فراهم آورد.

زهرا گویا

پی‌نوشت

1. Diana Ravitch
2. Stake holders

تصحیح و اصلاح:

در سخن سردبیر شماره ۱۱۰ در صفحه ۲، ستون دوم، پاراگراف دوم، خط پنجم به جای «پرلز» «پیزا» صحیح است.